

IMVO Convenant Sierteeltsector

IMVO Convenant Sierteeltsector

JULI 2019

DE PARTIJEN

UITVOERING GEFACILITEERD DOOR

Inhoudsopgave

Introductie		7
IMVO Convenant Sierteeltsector		11
1	Overwegingen	13
2	Uitgangspunten van de afspraken	17
3	Due diligence	19
4	Gezamenlijke sectorale risicoanalyse (sector mapping)	21
5	Gezamenlijke thematische aanpak	23
6	Vergroten bereik en impact Convenant, onder meer via vertegenwoordigende organisaties en de veiling	29
7	Rol van de Overheid	31
8	Rol van de vakbond en maatschappelijke organisatie	35
9	Steunbetuigers	37
10	Governance, uitvoering en financiering	39
11	Slotbepalingen	47
Bijlagen		49
I	Samenhang due diligence, sector mapping en thematische aanpak	51
II	Due diligence	53
III	Essentiële vragen due diligence	57
IV	Beschrijving aantal thema's	59
V	Floriculture Sustainability Initiative (FSI)	61
VI	Totstandkoming convenant	63

Introductie

Introductie

Middels dit convenant wensen de Partijen samen te werken aan het verduurzamen van de sierteeltsector conform de *OESO-Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen*¹ (hierna: de ‘OESO-richtlijnen’) en de *VN-Richtlijnen inzake Bedrijven en Mensenrechten*² (hierna: de ‘UNGP’s’), waarbij de Partijen ernaar streven op ambitieuze wijze binnen drie jaar substantiële stappen van verbetering te bereiken voor mensen die mogelijk negatieve effecten ervaren in relatie tot de sierteeltsector.

De Partijen zijn zich ervan bewust dat bedrijven, in hun streven conform de OESO-richtlijnen en de UNGP’s te handelen, zich geconfronteerd zien met verschillende uitdagingen, waaronder dat bedrijven vaak onvoldoende kennis en informatie hebben over bestaande en potentiële mensenrechtenschendingen en negatieve effecten op milieu en biodiversiteit die (indirect) verbonden zijn met hun bedrijfsactiviteiten. De complexiteit van de internationale keten vraagt om een krachtenbundeling waarmee negatieve effecten kunnen worden voorkomen of gereduceerd. Vandaar dat zoveel mogelijk sectorgenoten, de Overheid, vakbond en maatschappelijke organisatie zijn samengekomen om middels dit convenant meer impact te kunnen genereren. Bedrijven die aansluiten bij het convenant spannen zich in om invulling te geven aan hun eigen verantwoordelijkheid tot het voorkomen en verminderen van (mogelijke) negatieve effecten van de eigen onderneming en/of van hun zakelijke relaties in de productie- of toeleveringsketen. Zij gaan daartoe ‘due diligence’ (ook wel IMVO-*risicomanagement*³ genoemd) toepassen, zoals beschreven in de OESO-richtlijnen en de UNGP’s. Zij kunnen daarbij profiteren van de gezamenlijke en gedeelde kennis van de andere betrokkenen bij het convenant, van de mogelijkheden die krachtenbundeling biedt en van de steun van de andere partijen.

De partijen betrokken bij dit convenant constateren dat er binnen de sierteeltsector al veel gebeurt. Zo zijn voorlopers in de sierteeltsector, waaronder een aantal van de Private Partijen betrokken bij dit convenant, verenigd in het internationaal multi-stakeholder-platform Floriculture Sustainability Initiative (FSI). Doel van dit initiatief is dat in 2020 90 procent van de door FSI-leden internationaal verhandelde bloemen en potplanten duurzaam is geproduceerd. De Partijen betrokken bij dit convenant erkennen de waarde en het belang van FSI als leidend internationaal sectorinitiatief in de sierteeltsector, en beogen daarnaast met de afspraken in het

---

1 OECD (2011) *OECD Guidelines for Multinational Enterprises*, OECD Publishing.

2 United Nations (2011) *Guiding Principles on business and human rights*.

3 IMVO = internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen.

convenant te komen tot een verdere verduurzaming van de sierteeltsector conform de processen en principes van de OESO-richtlijnen en de UNGP's.

DE PARTIJEN:

- a. **Geleding 1:** Afriflora, Albert Heijn, Dutch Flower Group, Dümme Orange, FleuraMetz, Flower Trade Consult, Royal Lemkes, Waterdrinker (hierna te noemen 'de bedrijven');
- b. **Geleding 2:** Glastuinbouw Nederland, Tuinbranche Nederland, Vereniging van Groothandelaren in Bloemkwekerijproducten (VGB) (hierna te noemen 'de vertegenwoordigende organisaties') die de bij hen aangesloten bedrijven vertegenwoordigen;
- c. **Geleding 3:** Royal FloraHolland (hierna te noemen 'de veiling'), zowel voor de eigen bedrijfsvoering als voor de coöperatie van producenten;
- d. **Geleding 4:** HIVOS (hierna te noemen 'de maatschappelijke organisatie');
- e. **Geleding 5:** Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV) (hierna te noemen 'de vakbond'); en
- f. **Geleding 6:** De minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (hierna te noemen 'de Overheid'), beiden handelend in de hoedanigheid van bestuursorgaan;

hierna allen samen te noemen 'de Partijen'.

Voor enkele afspraken in dit convenant wordt een onderscheid gemaakt tussen de Overheid en private geledingen:

- de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hierna samen te noemen: 'Overheid';
- de bedrijven, vertegenwoordigende organisaties, veiling, maatschappelijke organisatie en de vakbond (hierna samen te noemen: 'de Private Partijen').

De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit onderschrijft de uitgangspunten voor internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen, de samenwerking en het doel van dit IMVO-convenant. Zij ondertekent dit gelet op haar verantwoordelijkheid voor het beleid voor de land- en tuinbouw met dien verstande dat bij de afspraken als Partij of Overheid geldt dat de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking primair verantwoor-

delijk is voor de inzet hiervoor in het kader van dit IMVO-convenant, tenzij expliciet wordt vermeld dat de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit zich inzet. Waar dat het geval is, zal dit uitdrukkelijk worden aangegeven in de tekst van dit convenant.

De volgende organisaties zijn als stakeholder betrokken geweest bij de totstandkoming van dit convenant: Stichting Natuur en Milieu, Koppert, Chrysal, Stichting Max Havelaar (Fairtrade) en Stichting MPS (hierna te noemen 'de Steunbetuigers').⁴ Zij betuigen hun steun aan de gemaakte afspraken in een aparte verklaring bij dit convenant.

Overwegende dat:

---

⁴ Ook Duurzame Bloemisten was betrokken bij de totstandkoming van dit convenant.

IMVO Convenant
Sierteeltsector

1 Overwegingen

- 1.1 Van alle bedrijven, organisaties en personen die in Nederland actief of gevestigd zijn, wordt verwacht dat zij de mensenrechten eerbiedigen en natuur en milieu beschermen wanneer zij zaken doen. Voor bedrijven is dit beschreven in de OESO-richtlijnen en de UNGP's;
- 1.2 Voor bedrijven is internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen van groot belang om zinvol bij te kunnen dragen aan de 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen in de door de Verenigde Naties aangenomen Duurzame Ontwikkelingsagenda 2015-2030 ('SDG's')¹. Met onderhavig convenant willen Partijen aan de relevante doelstellingen voor de sierteeltsector bijdragen.
- 1.3 Door initiatief te nemen tot onderhavig convenant kiezen de bij dit convenant betrokken bedrijven en brancheorganisaties er ook voor om tegemoet te komen aan de wens van zowel het kabinet als de Tweede Kamer om een convenant te sluiten over internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen in risicosectoren, in lijn met het advies van de Sociaal-Economische Raad (SER) over IMVO-convenanten² (hierna: 'het SER-advies');
- 1.4 Het convenant bouwt, conform het SER-advies, voort op een reeds bestaand sectorinitiatief, namelijk het Floriculture Sustainability Initiative (FSI, zie bijlage V).
- 1.5 Voor de scope van dit convenant verstaan Partijen onder 'de sierteeltsector' de ketens voor sierteeltgewassen: bloembollen, snijbloemen, snijgroen, boomkwekerijen en pot- en perkplanten. Binnen de sierteeltsector bestaat de keten uit de volgende schakels; productie van uitgangsmateriaal, kweek/teelt van sierteeltgewassen, exporteur/importeur, groothandel (via veiling en direct) en detailhandel. De waarde van de wereldwijde bloemkwekerijproductie wordt geschat op 55 miljard dollar. Boomkwekerij, de productie van bomen en andere houtige gewassen is zo'n 35 miljard dollar waard. Snijbloemen, snijgroen en bloembollen worden wereldwijd verhandeld, vooral van het zuiden naar het noorden. Het Nederlandse aandeel in de wereldwijde snijbloemenexport (43 procent) daalt en groeit voor landen als Colombia, Kenia, Ecuador en Ethiopië. Nederland blijft een belangrijk knooppunt in de internationale sierteelthandel: circa 600 Nederlandse handelsbedrijven zijn hierin actief.³
- 1.6 In aanloop naar dit convenant hebben de Partijen een uitgebreide en intensieve dialoog gevoerd over de mogelijke (risico's op) negatieve effecten op

1 Zie <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>.

2 SER (2014) *Advies IMVO-convenanten*, publ. nr. 2014/04.

3 Cijfers op basis van <https://www.rabobank.nl/bedrijven/cijfers-en-trends/tuinbouw/world-floriculture-map-2016/> en cijfers Royal FloraHolland.

mens en milieu relevant in de sierteeltsector. Op basis van deze dialoog en in onderling overleg hebben Partijen de volgende specifieke thema's geïdentificeerd die op het vlak van internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen prioritaire aandacht verdienen van partijen actief in de sierteeltsector (in willekeurige volgorde):

- leefbaar loon
- vrouwenrechten (inclusief het bestrijden van *sexual harassment*)
- gezondheid en veiligheid bij blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen
- landrechten
- klimaatverandering
- watergebruik en
- milieu-impact gebruik gewasbeschermingsmiddelen.

1.7 Wat betreft de rol van de Overheid erkennen Partijen dat:

- IMVO-convenanten onderdeel zijn van een breder beleid vanuit het kabinet op het terrein van MVO, duurzame ontwikkeling, handel en ontwikkelings-samenwerking.
- De Overheid een belangrijke rol speelt in het bevorderen van de transitie van de sector naar een duurzamere sierteeltsector en deze nog kan versterken in de uitvoering van dit convenant.
- De overheid haar inkoopbeleid gericht op het toepassen van de Internationale Sociale Voorwaarden voortzet en inkopers stimuleert in te kopen bij bedrijven die kunnen aantonen due diligence uit te voeren conform de OESO-richtlijnen, bijvoorbeeld door deelname aan dit convenant.

1.8 De afspraken van dit convenant zullen door alle Partijen in overeenstemming met het geldend internationaal, Europees en nationaal recht worden uitgevoerd.

1.9 De Partijen betrokken bij dit convenant onderkennen dat naast het nemen van de eigen verantwoordelijkheid voor de implementatie van de OESO-richtlijnen en UNGP's, winstgevendheid een basisvoorwaarde is voor het voortbestaan van bedrijven. Met name voor bedrijven die opereren in een internationale context waar een gelijk speelveld ontbreekt, kan deze voorwaarde op gespannen voet staan met hun duurzaamheidsambitie. Door een gezamenlijke inspanning via dit convenant, en de nadrukkelijke oproep aan andere relevante bedrijven en organisaties om zich aan te sluiten bij dit convenant, streven Partijen daarom naar een gelijk speelveld en waar mogelijk pleiten zij voor het realiseren van een zo gelijk mogelijk internationaal speelveld.

- 1.10 Nationaal houden partijen zich aan de Nederlandse wet- en regelgeving en de voor de sector relevante cao's en spreken elkaar via de in Nederland bestaande kanalen hierop aan.
- 1.11 Met het convenant geven partijen invulling aan verantwoord ondernemen in internationaal verband.

Komen als volgt overeen:

2 Uitgangspunten van de afspraken

- 2.1 De Partijen genoemd in de Introductie onder a) tot en met f), zijn individueel gebonden aan de afspraken van dit convenant (hierna 'Convenant'). Vertegenwoordigende organisaties genoemd in de Introductie onder b) en de veiling in de Introductie genoemd onder c) zijn gebonden aan de afspraken die zij maken, maar binden de bij hen aangesloten bedrijven respectievelijk leden niet.
- 2.2 De Partijen worden geacht hun verplichtingen als vastgelegd in dit Convenant na te komen en bij te dragen aan de tenuitvoerlegging van het Convenant. Hiertoe aanvaarden zij dat zij jegens elkaar in redelijkheid verantwoording verschuldigd zijn.
- 2.3 De Partijen kunnen individueel communiceren over het Convenant ter ondersteuning van het Convenant. Partijen komen gezamenlijke communicatie overeen via de Stuurgroep die daartoe een Werkgroep Communicatie instelt (zie artikel 10.12).

3 Due diligence

- 3.1 Vanuit de OESO-richtlijnen en de UNGP's wordt van bedrijven verwacht dat zij een due diligenceproces implementeren. Due diligence is een *on going* proces waarin bedrijven de (risico's op) negatieve effecten van de eigen onderneming of van hun zakelijke relaties in de productie- of toeleveringsketen identificeren, voorkomen en verminderen en communiceren over hoe zij omgaan met de geïdentificeerde (risico's op) negatieve effecten.
- 3.2 Partijen onderkennen dat due diligence een groei- en leerproces is en in complexiteit zal variëren naar gelang de omvang van het bedrijf, de aard en context van de ondernemingsactiviteiten en de ernst en impact die hun activiteiten op mens en milieu kunnen hebben.
- 3.3 Partijen erkennen dat due diligence meer inhoudt dan het beoordelen en aanpakken van materiële risico's voor het bedrijf zelf. Bij de uitwerking van due diligence staan niet de risico's voor de bedrijven centraal, maar de (risico's op) negatieve effecten in de ketens van de sierteeltsector voor andere belanghebbenden, met prioriteit voor de ernstigste impacts voor belanghebbenden. Bij due diligence, dat zich in beginsel richt op alle mogelijke (risico's op) negatieve effecten, hebben de bedrijven specifieke aandacht voor de in overweging 1.6 als prioritair benoemde thema's.
- 3.4 De bedrijven zullen, met in achtname van artikel 3.2, binnen drie jaar een due diligenceproces implementeren conform de principes en processen van de OESO-richtlijnen en de UNGP's. Als onderdeel van due diligence wordt van bedrijven verwacht dat zij op basis van hun inventarisatie van (risico's op) negatieve effecten in hun keten gepaste actie zullen ondernemen. De maatregelen die van een bedrijf kunnen worden verwacht om een negatieve impact te herstellen of te voorkomen, hangen er mede van af of het bedrijf het effect heeft veroorzaakt, in de hand heeft gewerkt, of dat het effect rechtstreeks gelieerd is aan zijn activiteiten, producten of diensten via zijn zakelijke relaties (zie het schema in bijlage II). Partijen erkennen dat bedrijven in de aanpak mogelijk moeten prioriteren. Desgevraagd kunnen de bedrijven deze prioritering onderbouwd uitleggen.
- 3.5 Ieder bij dit Convenant betrokken bedrijf dient voor zichzelf een adequaat antwoord te kunnen geven op de relevante vragen voor een goed due diligenceproces. In bijlage III is op basis van de OESO-richtlijnen beknopt aangegeven welke vragen zij voor zichzelf redelijkerwijs dienen te kunnen beantwoorden om risico's te identificeren, te voorkomen en te verminderen.
- 3.6 Partijen onderschrijven dat bedrijven bij het invullen van hun verantwoordelijkheid om due diligence te doen, onder andere maar niet alleen, gebruik

kunnen maken van standaarden en *third party auditing* voor zover die behulpzaam zijn bij het identificeren, voorkomen en verminderen van (risico's op) negatieve effecten van hun handelen. Zij maken zelf de afweging welke rol het gebruik van certificering kan spelen bij het invullen van hun eigen verantwoordelijkheid voor due diligence.

- 3.7 Bedrijven zetten zich in om, overeenkomstig hun verantwoordelijkheid zoals uiteengezet in de OESO-richtlijnen en de UNGP's, toegang tot herstel ('*access to remedy*') te bevorderen wanneer negatieve impacts zich voordoen. Mede vanwege het feit dat klachten een signaal kunnen geven over hoe het due-diligenceproces functioneert, onderzoeken Partijen in het eerste jaar van het Convenant, in een op te richten Werkgroep Klachtenmechanisme (zie artikel 10.12), hoe deze verantwoordelijkheid door individuele bedrijven of met behulp van een collectief klachtenmechanisme kan worden ingevuld. De aanbevelingen van de werkgroep zullen ter besluitvorming worden voorgelegd aan de Stuurgroep. Met deze afspraak doen Partijen geen afbreuk aan de mogelijkheden voor hen die negatieve impact ervaren om via het Nationaal Contactpunt voor de OESO-richtlijnen een oplossing te zoeken voor kwesties die zich in concrete gevallen bij de toepassing van de OESO-richtlijnen voordoen.
- 3.8 Aangezien ook de veiling – hoewel zij niet zelf bloemen inkoopt en verkoopt – is te beschouwen als een bedrijf binnen de sierteeltketen, zal zij, met inachtneming van haar specifieke rol en positie, due diligence implementeren in lijn met hetgeen is beschreven in de artikelen 3.4 tot en met 3.7.

4 Gezamenlijke sectorale risicoanalyse (sector mapping)

- 4.1 De Partijen zijn zich ervan bewust dat bedrijven zelf, in hun streven om due diligence uit te voeren conform de OESO-richtlijnen en de UNGP's, niet altijd beschikken over voldoende kennis en toereikende informatie over bestaande en potentiële mensenrechtenschendingen en effecten op milieu en biodiversiteit die verbonden zijn met de sierteeltsector. Om dit knelpunt weg te nemen, komen de Partijen overeen om gezamenlijk een sectorale risicoanalyse (sector mapping) uit te voeren. Partijen maken hierbij onder meer gebruik van al bestaande studies en rapporten en delen waar opportuun, (lokale) contacten en kennis hierover met elkaar voor zover mogelijk binnen de kaders van de mededingingsregels.
- 4.2 De sector mapping houdt in:
  - het inzichtelijk maken welke productstromen er in de sierteeltsector zijn, waar deze zich bevinden (waar producten vandaan komen) en wat de omvang daarvan is; en
  - het verstrekken van betrouwbare informatie over (de aard, ernst en onomkeerbaarheid van) mogelijke (risico's op) negatieve effecten in landen, en indien mogelijk, in regio's waar de Nederlandse sierteeltsector actief is.
- 4.3 De sector mapping is bedoeld om:
  - te dienen als informatiebron voor due diligence van individuele bedrijven;
  - gebruikers te helpen (risico's op) ernstige effecten in kaart te brengen en concrete handelingsperspectieven te identificeren, door informatie te geven over de schaal, reikwijdte en onomkeerbaarheid van mogelijke (risico's op) negatieve effecten in combinatie van landen en/of regio's; en
  - Partijen te helpen bij het prioriteren van thema's voor een gezamenlijke aanpak, conform de artikelen 5.3 en 5.4.
- 4.4 De Partijen voeren, via een door de Stuurgroep op te richten Werkgroep Sector mapping en due diligence (zie artikel 10.12), deze sector mapping gezamenlijk uit. De gezamenlijke sector mapping richt zich in beginsel op alle mogelijke (risico's op) negatieve effecten met specifieke aandacht voor de in overweging 1.6 als prioritair benoemde thema's.
- 4.5 In het eerste jaar van het Convenant starten de Partijen de sector mapping door in eerste instantie een aantal geprioriteerde productiestromen in kaart

te brengen. Het betreft productiestromen waarover al informatie beschikbaar is¹ en die op basis van die informatie volgens de Partijen als risicovol worden aangemerkt. Dit met de bedoeling de sector mapping gedurende de looptijd van het Convenant verder uit te werken op basis van de risico's komende uit een due diligence proces of andere bronnen.

- 4.6 De Partijen stellen relevante kennis en informatie beschikbaar voor de sector mapping. Partijen dragen er zorg voor dat concurrentiegevoelige en/of privacygevoelige informatie uitsluitend wordt gedeeld voor zover dit in overeenstemming is met de relevante internationale en nationale wettelijke kaders.

---

¹ Denk onder meer aan (onderzoeks)rapporten van maatschappelijke organisaties en hun lokale partners, universiteiten, internationale organisaties.

5 Gezamenlijke thematische aanpak

- 5.1 Partijen spreken af om op een aantal thema's aan gezamenlijke projecten te werken.¹ Partijen zullen hierbij zoveel als mogelijk aansluiten bij en/of voortbouwen op al genomen initiatieven in de sierteeltsector, ook die in het kader van FSI.
- 5.2 Het doel van de gezamenlijke thematische projecten is:
  - handelingsperspectieven te identificeren voor bedrijven om (risico's op) negatieve effecten op desbetreffende thema's tegen te gaan; en
  - concrete gezamenlijke initiatieven te nemen, indien de effectiviteit van het geïdentificeerde handelingsperspectief gebaat is bij een gezamenlijk optreden van Partijen.
- 5.3 De Partijen spreken af dat de Stuurgroep, in het kader van het opstellen van het werkplan voor de uitvoering van het Convenant, vergadert over deze gezamenlijke thematische aanpak/projecten, teneinde:
  - te komen tot een door alle Partijen gedeelde jaarlijkse agendasetting op de thema's; en
  - deze agendasetting te concretiseren in (meerjarige) SMART-doelstellingen voor de Partijen (bijvoorbeeld in de vorm van Kritische Prestatie Indicatoren). Dit zal plaatsvinden op basis van de voorstellen die worden opgesteld door de door de Stuurgroep in te stellen thematische werkgroepen (zie artikel 10.12).
- 5.4 Bij de jaarlijkse agendasetting genoemd in artikel 5.3 evalueert de Stuurgroep de stand van zaken en voortgang van de gezamenlijke projecten op de opgepakte thema's. Daarnaast bespreekt de Stuurgroep de mogelijkheden voor gezamenlijke projecten op de overige, in overweging 1.6 als prioritair benoemde thema's, de onderwerpen die voortkomen uit de gezamenlijke sector mapping en/of de onderwerpen die bedrijven, met het oog op eventuele gezamenlijke aanpak, inbrengen uit hun individuele due diligence proces.
- 5.5 De Partijen committeren zich aan de doelstellingen van de gezamenlijke thematische aanpak, waarbij zij er oog voor hebben dat er geen 'one-size-fits-all'-benadering is voor de wijze waarop de Partijen hieraan kunnen bijdragen. De Partijen stellen voor de uitvoering van de gezamenlijke thematische projecten hun kennis, expertise en (lokale) netwerken en contacten ter beschikking tenzij dat op onoverkomelijke bezwaren stuit.

---

¹ Zie voor de samenhang tussen de individuele due diligence van bedrijven, de gezamenlijke sector mapping en de gezamenlijke thematische aanpak ook de grafische weergave in bijlage I.

- 5.6 In het eerste jaar van het Convenant starten de Partijen met gezamenlijke projecten op de thema's Leefbaar loon en Impact gebruik gewasbeschermingsmiddelen. In artikel 5.8 tot en met 5.12 respectievelijk artikel 5.13 tot en met 5.19 zijn voor deze beide thema's nadere concrete afspraken uitgewerkt. Voor de overige thema's die de Partijen gezamenlijk hebben geïdentificeerd als thema's die prioritaire aandacht behoeven (zie overweging 1.6) hebben de Partijen al een aantal uitgangspunten geformuleerd die zijn opgenomen in bijlage IV.
- 5.7 De Private Partijen streven ernaar om de binnen FSI gehanteerde standaarden – één van de vele manieren om verbeteringen te realiseren – te laten aansluiten bij hun gezamenlijke inspanningen op de prioritaire thema's genoemd in overweging 1.6. De Private Partijen vragen het FSI in kaart te brengen op welke punten de gebruikte standaarden én de naleving daarvan kunnen verbeteren (*gap analysis*). Met de resultaten van deze analyse benaderen Partijen de (betreffende) schema-eigenaren teneinde afspraken te maken ter verbetering van de standaarden, de controles en de (audit)systemen als ook de monitoring van de naleving van de standaarden buiten de audits en een impactmeting.

Thema: Leefbaar loon

- 5.8 Partijen onderschrijven het belang van een leefbaar loon voor werknemers en spannen zich in ieder geval in om in landen waar een wettelijk minimum loon ontbreekt, het loonniveau op productielocaties van sierteeltgewassen uiterlijk vanaf april 2020 minimaal gelijk te trekken met de 'extreme poverty line' van de Wereldbank in de betreffende landen, te weten 1,90 USD/dag Purchasing Power Parity (PPP). Dit geldt uitsluitend voor het basisloon; *in-kind* toeslagen en bonussen blijven buiten beschouwing. Partijen nemen voor de berekening van de lonen de berekening die de Wereldbank hanteert². Ook erkennen Partijen dat de Wereldbank van tijd tot tijd de extreme poverty line aanpast en zal deze aanpassingen vertalen naar het loonniveau zoals genoemd in dit artikel. Binnen de looptijd van dit Convenant (drie jaar) streven Partijen ernaar:
- het kennisniveau over leefbaar loon bij alle Partijen te verhogen; en

---

² De Wereldbank omschrijft deze als volgt: *To calculate the wages using the (\$1.90/day PPP) in real terms use the formula: [PPP rate private consumption for the given year x 1.90 x 30 (days/month) x typical number of family members]/ workers per family (N.B. het gaat hier om voor het land kenmerkende gemiddelden). The PPP rate for private consumption are updated by the world bank on a regular basis and can be found here: (<http://data.worldbank.org/indicator/PA.NUS.PRVT.PP>).*

- concrete handelingsperspectieven om systemische kwesties rondom leefbaar loon binnen de sierteeltsector voor bedrijven te identificeren en deze, waar nodig, samen met Partijen op te pakken.
- 5.9 Voor het verwezenlijken van deze ambitie stelt de Stuurgroep de Werkgroep Leefbaar loon in (zie artikel 10.12). De Werkgroep Leefbaar loon sluit aan bij de initiatieven binnen FSI op het gebied van leefbaar loon.
- 5.10 Als eerste resultaat stelt de Werkgroep Leefbaar loon binnen drie maanden na ondertekening van het Convenant een plan van aanpak op met daarin een vertaling van de in artikel 5.8 genoemde ambitie naar SMART-doelstellingen en een uitwerking hoe deze doelstellingen te realiseren. De werkgroep legt het plan van aanpak ter goedkeuring voor aan de Stuurgroep. Indien de Werkgroep Leefbaar loon niet slaagt in het realiseren van de SMART-doelstellingen in het plan van aanpak, zal de werkgroep de reden daarvoor uitleggen aan de Stuurgroep.
- 5.11 Bij het opstellen van het plan van aanpak neemt de Werkgroep Leefbaar loon in ieder geval de volgende afspraken, overwegingen en uitgangspunten mee:
- i Partijen streven ernaar om binnen een jaar na ondertekening van het Convenant een project op te zetten of betrokken te zijn bij een project, om aan het begin van de keten toe te werken naar een leefbaar loon. Partijen hanteren de internationaal erkende definitie voor leefbaar loon zoals omschreven in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (1948)³. Daartoe stimuleren bedrijven betrokken bij het project als eerste stap ten minste afspraken over een loongroei die groter is dan de inflatie.
  - ii Partijen onderkennen het belang van de vrijheid van vakvereniging en een goede sociale dialoog tussen werkgevers en werknemers om te komen tot loonafspraken waardoor werknemers in hun onderhoud en dat van gezinsleden kunnen voorzien. Partijen erkennen en waarderen het uitgangspunt dat een duurzaam leefbaar loon op de juiste wijze uitonderhandeld dient te zijn.
  - iii Partijen onderkennen dat leefbaar loon een sector-overstijgend thema is en beogen, waar mogelijk, met andere initiatieven en ketens samen te werken.
    - a. Partijen verwelkomen het werk van het Living Wage Lab en zijn, waar opportuun, bereid hun kennis en ervaring over leefbaar loon binnen de sierteeltsector via dit platform met anderen te delen.
    - b. Partijen verwelkomen het werk van de Global Living Wage Coalition en hanteren, waar relevant, de benchmarks voor Living Wages die deze

---

³ Verenigde Naties, Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, New York, 1948, art. 23 (3): "Een ieder, die arbeid verricht, heeft recht op een rechtvaardige en gunstige beloning, welke hem en zijn gezin een menswaardig bestaan verzekert, welke beloning zo nodig met andere middelen van sociale bescherming zal worden aangevuld."

Coalitie van standaardorganisaties per land/regio heeft ontwikkeld, volgens de internationaal gerespecteerde Anker-methodologie. Het betreft onder meer de reeds beschikbare benchmarks voor de sierteeltsector met betrekking tot Kenia (Naivasha en Mount Kenia) en Ethiopië. Daarnaast zal de Werkgroep Leefbaar loon kennis nemen van andere methoden voor de praktische implementatie van leefbaar loon, uit alle aanverwante sectoren.

iv Binnen een jaar na ondertekening van het Convenant maken Partijen gezamenlijk een stappenplan voor bedrijven om aan de slag te kunnen met het thema leefbaar loon. Dit kunnen zij bijvoorbeeld gebruiken om aan een inkomende overheid te laten zien hoe zij invulling geven aan dit thema in het kader van de Internationale Sociale Voorwaarden (ISV)⁴ die zijn opgenomen in het Rijksbeleid maatschappelijk verantwoord inkopen.

5.12 De Werkgroep Leefbaar loon deelt de kennis en bespreekt de ervaringen met betrekking tot het behalen van een leefbaar loon tenminste een keer per jaar met alle Partijen via de stakeholderbijeenkomst (conform artikel 10.10.g).

Thema: Impact gebruik gewasbeschermingsmiddelen

5.13 Ten aanzien van gewasbeschermingsmiddelen geldt een Europeesrechtelijk wettelijk kader. De afspraken die Partijen maken in het kader van dit thema dienen in overeenstemming zijn met dit wettelijk kader.⁵

5.14 Partijen onderkennen dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zowel impact kan hebben op het milieu als op de sociale werkomstandigheden van werknemers. Partijen spreken af dat de gezamenlijke activiteiten zich richten op beide aspecten.

5.15 Binnen de looptijd van het Convenant (drie jaar) streven Partijen naar:

- het verminderen van de milieubelasting als gevolg van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Dit onder meer via het gebruik van geïntegreerde gewasbescherming; en
- een veilig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op kwekerijen. Dit onder meer via betere (naleving van) veiligheidsprotocollen.

5.16 Voor het verwezenlijken van deze ambitie stelt de Stuurgroep de Werkgroep Impact gebruik gewasbeschermingsmiddelen in (zie artikel 10.12). Deze werkgroep sluit zoveel mogelijk aan bij de initiatieven binnen FSI op het gebied van gewasbescherming en bij de FSI werkgroep Chain Transparency 2.0.

---

4 'ISV' staat voor 'Internationale Sociale Voorwaarden' en komt in het kort neer op het eisen van due diligence door leveranciers. Zie <https://www.pianoo.nl/themas/maatschappelijk-verantwoord-inkopen-mvi-duurzaam-inkopen/mvi-thema-s/internationale-sociale-voorwaarden>.

5 Verordening (EG) Nr. 1107/2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en Richtlijn 2009/128/EG kader voor een duurzaam gebruik van pesticiden.

- 5.17 Als eerste resultaat stelt de Werkgroep Impact gebruik gewasbeschermingsmiddelen binnen drie maanden na ondertekening van het Convenant een plan van aanpak op met daarin een vertaling van de in artikel 5.15 genoemde ambities naar SMART-doelstellingen en een uitwerking hoe deze doelstellingen te realiseren. De werkgroep legt het plan van aanpak ter goedkeuring voor aan de Stuurgroep. Indien de Werkgroep Impact gebruik gewasbeschermingsmiddelen niet slaagt in het realiseren van de doelstellingen in het plan van aanpak, zal de werkgroep de reden daarvoor uitleggen aan de Stuurgroep.
- 5.18 Bij het opstellen van het plan van aanpak neemt de Werkgroep Impact gebruik gewasbeschermingsmiddelen in ieder geval de volgende afspraken, overwegingen en uitgangspunten mee:
- i Binnen een jaar na ondertekening van het Convenant ontwikkelen Partijen hiertoe een breed gedragen en toepasbare methodiek om de totale milieulast van de gewasbescherming inzichtelijk te maken. Gedurende de resterende looptijd van het Convenant wordt met behulp van deze methodiek de vermindering van de milieulast geborgd en organiseren Partijen een adequate controle op het gebruik van die methodiek.
  - ii Partijen zetten zich in om hindernissen weg te nemen voor het toepassen van middelen die een lagere milieulast hebben, met specifieke aandacht voor commerciële hindernissen die bedrijven ervaren (kosten voor toelatingen en het gebruik in de praktijk) en voor juridische- en/ of handelsbeperkende regelgeving rondom het gebruik van middelen met lage milieulast. Een specifieke rol is hier weggelegd voor het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (zie artikel 7.4).
  - iii De Private Partijen gaan gezamenlijk in gesprek met de (vertegenwoordigende organisaties van de) agrochemische industrie en met de relevante schema-eigenaren en auditors over het waarborgen van een veiliger gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.
  - iv Partijen verspreiden actief kennis over geïntegreerde gewasbescherming bij telers in de relevante landen waar Partijen actief zijn. Partijen stimuleren binnen hun eigen mogelijkheden de oprichting, of kwalitatieve verbetering van instituties die nodig zijn om vermindering van de totale milieulast van gewasbeschermingsmiddelen mogelijk te maken en waar nodig af te dwingen (toelatingsorganen en handhavingsorganisaties).
  - v Veilig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is onderdeel van de standaarden die FSI in de Basket of Standards hanteert. In aanvulling op stevige naleving en scherpe controle in het kader van deze certificeringen, promoten de Private Partijen het belang van een aanpak waarbij werknemers zelf betrokken zijn bij het opstellen en naleven van protocollen voor veilig

gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. De Private Partijen streven ernaar dat veiligheidsprotocollen en de naleving daarvan expliciet wordt besproken tijdens overleg van veiligheidscomités op kwekerijen.

vi De Private Partijen zijn voorstander van de versterking van representatieve en onafhankelijke *workers committees* en vakorganisaties, die zowel het voorkomen als het remediëren van schade door verkeerd gebruik van of blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen effectief kunnen agenderen in overleg met kwekerijen.

5.19 De Werkgroep Impact gebruik gewasbeschermingsmiddelen deelt de kennis en bespreekt de ervaringen met betrekking tot het verminderen van de milieubelasting als gevolg van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de sierteeltsector tenminste een keer per jaar met alle Partijen via de stakeholderbijeenkomst (conform artikel 10.10.g).

6 Vergroten bereik en impact Convenant, onder meer via vertegenwoordigende organisaties en de veiling

- 6.1 Partijen streven ernaar het bereik en de impact van dit Convenant te vergroten. Partijen richten zich hierbij op, maar beperken zich niet tot, andere bedrijven actief in de sierteeltsector, de retail en bedrijven/branches uit gelieerde sectoren.
- 6.2 Partijen zullen in het eerste jaar van het Convenant in ieder geval de vertegenwoordigende organisaties van de bedrijven in plantaardige uitgangsmateriaal (Plantum), van handelsbedrijven in de bloembollen en bloemkwekerijproducten (Anthos) en van bedrijven in de bloembollencultuur (KAVB) actief benaderen om ook hun steun en commitment aan het Convenant te verklaren.
- 6.3 Partijen doen dit gezamenlijk en, waar opportuun, individueel door andere relevante spelers te informeren over de ambitie, het belang en de inhoud van het Convenant. Hiertoe maakt een door de Stuurgroep in te stellen Werkgroep Communicatie in de eerste drie maanden van het Convenant een communicatieplan dat Partijen na goedkeuring door de Stuurgroep zullen uitvoeren.
- 6.4 Partijen vergroten het bereik en de impact van het Convenant, onder meer via de inspanningen van de vertegenwoordigende organisaties en de veiling richting hun leden/achterban.
- 6.5 De vertegenwoordigende organisaties en de veiling erkennen dat de IMVO-verantwoordelijkheid¹ van toepassing is op de bij hen aangesloten leden. Zij sporen hun leden aan tot een proces van due diligence conform de OESO-richtlijnen en de UNGP's.
- 6.6 De vertegenwoordigende organisaties en de veiling zullen, waar mogelijk gezamenlijk, hun leden daarbij ondersteunen door:
  - stimulerende communicatie over IMVO en de implementatie van eenduediligenceproces;
  - het bieden van hulp om het proces van due diligence te implementeren. Hiervoor kunnen de vertegenwoordigende organisaties en de veiling de andere Partijen verzoeken bij te dragen met relevante kennis en expertise op dit vlak;

---

1 Hiermee wordt verwezen naar de verantwoordelijkheden op basis van de OESO-richtlijnen en UNGP's.

- een jaarlijkse monitoring van hoeveel leden op welke manier bezig zijn met het proces van due diligence; en
  - het propageren van rechtstreekse aansluiting van bedrijven bij het Convenant.
- 6.7 De vertegenwoordigende organisaties en de veiling zullen hun kennis, expertise en netwerk actief delen met de andere Partijen door deelname aan de werkgroep Sector mapping en due diligence, de werkgroep Communicatie en/of één of meerdere van de thematische werkgroepen, afhankelijk van de eigen expertise en een redelijke inzet van capaciteit.
- 6.8 De veiling erkent dat de IMVO-verantwoordelijkheid ook van toepassing is op de bedrijven die gebruikmaken van haar marktplaats. De veiling zal gedurende de looptijd van het Convenant onderzoeken in hoeverre zij een inspanning op due diligence door gebruikers van de marktplaats kan koppelen aan de voorwaarden voor gebruik van de marktplaats van de veiling.

7 Rol van de Overheid

In aanvulling op de afspraken waar Partijen zich aan verbinden in het Convenant, verbindt de Overheid zich met dit Convenant tot de volgende inspanningen:

- 7.1 Als onderdeel van het Nederlandse beleid in bilaterale en multilaterale relaties proactief het Convenant uitdragen op internationaal niveau (EU, OESO, ILO, VN) om onder andere een gelijk speelveld te creëren voor bedrijven in het Convenant.
- 7.2 EU- en OESO-lidstaten oproepen om richting bedrijven meer werk te maken van/aandacht te besteden aan hun commitment bij de OESO-richtlijnen en UNGP's.
- 7.3 Het ministerie van Buitenlandse Zaken zal de Private Partijen bij dit Convenant, via de desbetreffende ambassades, ondersteunen bij het implementeren van hun IMVO-beleid. Dit onder meer door het geven van voorlichting over IMVO in de lokale context, het vergroten van de kennis van lokale partijen en door zich toe te leggen op economische MVO-diplomatie in het kader van hun economische relaties. Als voorbeeld van die diplomatie valt te denken aan een actieve rol voor ambassades bij het bespreekbaar maken tussen Nederlandse bedrijven, lokale overheden, producentenorganisaties en stakeholders van gezamenlijke acties om (risico's op) negatieve effecten in de ketens van de sierteeltsector tegen te gaan. Een ander voorbeeld is het aangaan van de dialoog met de nationale overheden over essentiële onderdelen van de *enabling business environment* (wetgeving, uitvoering van wetten) die een gelijk speelveld creëren voor bedrijven die zich aan het Convenant houden.
- 7.4 Het gericht helpen oplossen van belemmeringen in de overheidssfeer die bedrijven en stakeholders ervaren in het behalen van het overkoepelende doel van het Convenant. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit zal zich inspannen om, via de landbouwraden, in overleg met overheden van productielanden, draagvlak te vinden om de inzet van laag-risicomiddelen, natuurlijke vijanden of andere alternatieven conform de acht principes van geïntegreerde gewasbescherming (IPM)¹ te stimuleren.
- 7.5 Gedurende het eerste jaar van de implementatie van het Convenant zal het ministerie van Buitenlandse Zaken een kennissessie met experts op het gebied van landrechten organiseren, opdat de Private Partijen meer kennis vergaren over dit thema en gezamenlijk kunnen verkennen wat de mogelijke hande-

---

¹ Zie de brochure *IPM in 8 basisstappen*: https://www.glastuinbouwnederland.nl/content/glastuinbouwnederland/docs/themas/Plantgezondheid/IPM/18-228_GTNL_A4_Flyer_IPM_v1.pdf

lingsperspectieven zijn om schending van landrechten binnen de sierteeltsector te voorkomen.

- 7.6 Het ministerie van Buitenlandse Zaken zal IMVO stimuleren via handelsmissies.
- 7.7 De Overheid zal zich onverminderd inzetten om IMVO in haar instrumentarium en inkoopbeleid te bevorderen.
- 7.8 Het ministerie van Buitenlandse Zaken zet zich in om het Convenant binnen de overheid onder de aandacht te brengen zodat bedrijven bij de aanvraag van (financiële) ondersteuning uit bestaande instrumenten voor internationale handels- en investeringsactiviteiten door bedrijven actief in de sierteeltsector, die de voor hen geldende afspraken in het Convenant nakomen, eenvoudiger kunnen aantonen te voldoen aan de voor die instrumenten geldende IMVO-voorwaarden.
- 7.9 Het ministerie van Buitenlandse Zaken zal zich, via de ambassades en mogelijk een regionale aanpak, inzetten voor het realiseren van leefbare lonen in de sierteeltsector die door middel van collectieve onderhandelingen tot stand komen.
- 7.10 De Overheid zal zich inzetten om de geleerde lessen op het thema leefbaar loon in andere sectoren te delen met de sierteeltsector onder andere via het Living Wage Lab.
- 7.11 Zoals afgesproken in het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen² zal de Overheid de kennis onder inkopers om het ISV-beleid toe te passen in verschillende fases van het inkoopproces bevorderen. Hierbij zal ook sierteelt onder de aandacht worden gebracht. Dit met het doel om het belang van het toepassen van de ISV bij de inkoop van sierteeltproducten te benadrukken en dat het toepassen hiervan kan bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van dit Convenant. Ook brengt de Overheid de sierteeltsector en dit Convenant nadrukkelijk onder de aandacht bij de volgende activiteiten en initiatieven in het kader van het rijksinkoopbeleid:
  - Pilots die door de overheid worden uitgevoerd in verschillende productgroepen om OESO-richtlijnen mee te nemen in de gunningsfase van aanbestedingen.
  - Het aanreiken van concrete hulpmiddelen via Pianoo³ om OESO-richtlijnen te implementeren in het inkoopproces.

---

2 Zie <https://www.pianoo.nl/themas/maatschappelijk-verantwoord-inkopen-mvi-duurzaam-inkopen/ontwikkelingen-mvi/manifest-maatschappelijk-verantwoord-inkopen>. Met dit manifest committeert de Rijksoverheid zich aan ondersteuning aan medeoverheden.

3 Pianoo is het Expertisecentrum Aanbesteden van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het biedt informatie, advies, instrumenten en praktische tips aan iedereen die zich in de publieke sector bezighoudt met het inkopen en aanbesteden van werken, leveringen en diensten.

- Ondersteuning van andere overheden bij het toepassen van de Internationale Sociale Voorwaarden via de ‘*Community of Practice*’⁴ waarbij ervaringen worden uitgewisseld en concreet hulp kan worden geboden bij aanbestedingen.
  - Ondersteuning van rijksinkopers en betrokkenen bij de implementatie van de Internationale Sociale Voorwaarden door het geven van gerichte trainingen.
  - Onderzoek door de Overheid hoe een selectiecriterium gericht op due diligence kan worden geformuleerd dat voldoet aan de aanbestedingsbeginselen.
  - Het onder de aandacht brengen van de resultaten van de sector mapping bij rijksinkopers als hulpmiddel voor het beoordelen van de due diligence-rapportages van leveranciers.
  - Het onder de aandacht brengen van het belang van een leefbaar loon in de sierteeltsector en andere overheden stimuleren het thema leefbaar loon op te nemen in het inkoopbeleid.
- 7.12 Naast de afspraken in het Convenant zal de Overheid haar ‘*duty to protect human rights*’ in blijven vullen overeenkomstig de internationale mensenrechtenverdragen, de UNGP’s, het Nationaal Actieplan Bedrijfsleven en Mensenrechten en het beleid zoals beschreven in de beleidsbrief ‘MVO Loont’⁵.

---

⁴ <https://www.piano.nl/nl/minicongres-internationale-sociale-voorwaarden-in-praktijk-13-februari-2018>

⁵ Beleidsbrief ‘Maatschappelijk verantwoord ondernemen loont’ d.d. 28 juni 2013. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnota-s/2013/06/28/beleidsbrief-maatschappelijk-verantwoord-ondernemen-loont>

8 Rol van de vakbond en maatschappelijke organisatie

- 8.1 De vakbond en de maatschappelijke organisatie brengen de uitgangspunten en de afspraken in dit Convenant actief in, in relevante overleggen binnen hun achterbannen, coalities en netwerken.
- 8.2 De vakbond en de maatschappelijke organisatie spelen een constructieve rol in de uitvoering van dit Convenant, specifiek met betrekking tot uitvoering van de projecten, de (internationale) vergroting van bereik en impact van het Convenant, alsook een onafhankelijke kritische rol als bewaker van de belangen die zij vertegenwoordigen.
- 8.3 De vakbond en de maatschappelijke organisatie brengen, via de Stuurgroep en werkgroepen, nieuwe inzichten relevant voor de due diligence van de bedrijven in de sierteeltsector onder de aandacht wanneer (gezamenlijk) handelen van Partijen geboden kan zijn.
- 8.4 Ten aanzien van de gezamenlijke thematische aanpak zullen de vakbond en de maatschappelijke organisatie, op basis van de bij hen beschikbare kennis en expertise, een actieve bijdrage leveren door de bedrijven te voorzien van suggesties en adviezen voor handelingsperspectieven ter voorkoming en vermindering van (risico's op) negatieve effecten, en door kennis en expertise ter beschikking te stellen voor de ontwikkeling of verbetering van instrumenten die nodig zijn voor de uitvoering van de afspraken in het Convenant.
- 8.5 De vakbond en de maatschappelijke organisatie zullen informatie ontsluiten voor bedrijven over hun projecten met lokale partners aan het begin van productieketens in de sierteeltsector, tenzij dit op onoverkomelijke bezwaren stuit. Waar deze projecten specifiek relevant zijn voor het bereiken van de doelstellingen van dit Convenant zullen zij aangeven of en hoe bedrijven daar gebruik van kunnen maken of zich daarbij kunnen aansluiten.

9 Steunbetuigers

- 9.1 Partijen betrekken waar nodig organisaties en bedrijven die hun steun betuigen aan het Convenant.
- 9.2 Partijen stellen aan organisaties en bedrijven een standaardverklaring beschikbaar waarin zij door ondertekening kenbaar kunnen maken dat zij:
  - de uitgangspunten van dit Convenant onderschrijven en actief in bespreking brengen in hun coalities en netwerken;
  - in het algemeen hun kennis, expertise en (lokale) netwerken ter beschikking stellen aan Partijen teneinde Partijen te helpen het doel van onderhavig Convenant te verwezenlijken; en
  - in het geval van een schema-eigenaar; open staan voor een dialoog met Partijen om hun standaard, controles en de (audit)systemen die relevant zijn voor de Sierteeltsector, te verbeteren.

10 Governance, uitvoering en financiering

- 10.1 De Private Partijen streven ernaar om bij de uitvoering van dit Convenant zoveel mogelijk aan te sluiten bij de governance en structuur van het FSI en beogen hiermee het FSI te versterken.
- 10.2 Alle Partijen hebben zitting in de algemene vergadering van Partijen (hierna: de ‘Algemene Vergadering’). De Algemene Vergadering stelt een stuurgroep in (hierna: de ‘Stuurgroep’).
- 10.3 De Algemene Vergadering besluit op basis van consent¹ tussen de Partijen en komt ten minste eenmaal per jaar bijeen.
- 10.4 De Algemene Vergadering geeft jaarlijks akkoord op het (jaarlijks) werkplan van de Stuurgroep en op de jaarlijkse begroting opgesteld door de Stuurgroep. Voor de Overheid geldt dat de relevante wettelijke kaders en de Europese mededingingsregels daarbij in acht worden genomen.
- 10.5 De Algemene Vergadering besluit, op basis van advies van de Stuurgroep, over het beëindigen van projecten die in het kader van het Convenant worden uitgevoerd, over het opstarten van nieuwe projecten en de voortgang van bestaande projecten, rekening houdend met de wijze van financiering op basis van de beschikbare middelen. Voor de Overheid geldt dat zij uitsluitend bereid zal zijn middelen beschikbaar te stellen met inachtneming van de relevante wettelijke kaders en de Europese mededingingsregels.
- 10.6 De uitvoering van het Convenant wordt geleid door een stuurgroep van acht personen, (waarin de Geledingen als volgt zijn vertegenwoordigd: drie leden worden benoemd vanuit de bedrijven; één lid wordt benoemd vanuit de vertegenwoordigende organisaties en de veiling (drie leden respectievelijk één lid) en vier leden vanuit de maatschappelijke organisatie, de vakbond en de Overheid. De leden worden in persoon voor de looptijd van het Convenant benoemd. Mocht een lid van de Stuurgroep tijdens zijn stuurgroep lidmaatschap uit dienst treden van zijn organisatie dan kan diens lidmaatschap van de Stuurgroep uitsluitend worden voortgezet met expliciete instemming van de Geleding(en) die hem heeft (hebben) benoemd. Indien een lid van de Stuurgroep zijn lidmaatschap beëindigt zal (zullen) de Geleding(en) die hem heeft (hebben) benoemd een nieuwe kandidaat voordragen en benoemen.
- 10.7 De Stuurgroep wordt voorgezeten door een onafhankelijke, gezamenlijk door Partijen te benoemen voorzitter. De voorzitter kan op verzoek namens Partijen als ambassadeur van het Convenant optreden.

---

¹ Onder consent wordt verstaan een situatie waarin bij geen van de Partijen een onoverkomelijk bezwaar tegen een besluit bestaat.

- 10.8 In de eerste vergadering stelt de Stuurgroep haar eigen werkwijze vast. De Stuurgroep neemt besluiten op basis van consent en komt ten minste viermaal per jaar bijeen.
- 10.9 Iedere Partij heeft het recht de Stuurgroep om een besluit te vragen ten aanzien van ieder onderwerp in verband met het Convenant.
- 10.10 De Stuurgroep is verantwoordelijk voor de dagelijkse bestuurskwesties ter zake van de uitvoering van het Convenant. Zij is onder andere verantwoordelijk voor:
- a. Het waarborgen dat alle Partijen een gepaste bijdrage leveren aan de activiteiten en de resultaten van het Convenant.
  - b. Het toezien op de voortgang van (het proces van) due diligence van bedrijven, de voortgang in werkgroepen en projecten en de voortgang in het vergroten van het bereik en de impact van het Convenant.
  - c. Het opstellen van een jaarlijks werkplan voor de uitvoering van het Convenant. Onderdeel van het werkplan is in ieder geval de jaarlijkse agenda-setting voor het oppakken van gezamenlijke thematische projecten (zie artikel 5.3 en 5.4).
  - d. Het minstens eenmaal per jaar beleggen van een Algemene Vergadering.
  - e. Het verkrijgen van goedkeuring van de Algemene Vergadering voor het werkplan voor de uitvoering van het Convenant (zie c) en de jaarlijkse begroting (zie h).
  - f. Het via de Algemene Vergadering informeren van Partijen over de stappen die zijn gezet om het Convenant uit te voeren, het met Partijen evalueren van de geboekte voortgang op alle aspecten van het Convenant en het met Partijen identificeren van mogelijke volgende stappen (zie artikel 10.28).
  - g. Het organiseren van ten minste één gezamenlijke bijeenkomst per jaar met steunbetuigers en andere stakeholders voor advies en dialoog over de door Partijen geïdentificeerde issues voor bedrijven en risico's voor benadeelden en om te zoeken naar (gezamenlijke) initiatieven om die aan te pakken.
  - h. Het opstellen van de jaarlijkse begroting en beheren van het budget.
  - i. Het, waar nodig, doen van aanbevelingen aan (individuele) Partijen ter verbetering of aanpassing van (de uitvoering van) het Convenant.
  - j. Het opstellen van een jaarlijks voortgangsverslag over de uitvoering en (tussentijdse) resultaten van dit Convenant (zie artikel 10.15) en het extern publiceren van een samenvatting van dit jaarlijkse voortgangsverslag (zie artikel 10.29).
  - k. Het beslechten van geschillen conform de procedure die is weergegeven in de artikelen 10.30-10.33.

- l. Het organiseren van het contact en een dienstverleningsovereenkomst tussen de Private Partijen en de organisatie die het onafhankelijk Projectmanagement zal leveren (zie artikel 10.13).
- 10.11 De Stuurgroep kan werkgroepen (hierna: de ‘Werkgroepen’) voor de ondersteuning van de uitvoering van het Convenant instellen en ontbinden. Waar mogelijk wordt aansluiting gezocht bij de (bestaande) werkgroepen van het FSI. De wijze waarop deze aansluiting bij FSI-werkgroepen wordt ingevuld, zowel wat betreft activiteiten als betrokken leden, is vastgelegd in een afzonderlijke dienstverleningsovereenkomst tussen de Private Partijen en het FSI (hierna: de ‘Dienstverleningsovereenkomst’).
- 10.12 Bij aanvang van het Convenant worden de volgende werkgroepen opgericht en binnen drie maanden na inwerkingtreding van het Convenant starten deze werkgroepen met een eerste bijeenkomst:
- Werkgroep Klachtenmechanisme (artikel 3.7)
  - Werkgroep Sector mapping en due diligence (hoofdstuk 4)
  - Werkgroep Communicatie (artikel 6.3)
  - Werkgroep Leefbaar loon (artikel 5.9)
  - Werkgroep Impact gewasbeschermingsmiddelen (artikel 5.16).
- Partijen streven naar een evenredige vertegenwoordiging van geledingen in de samenstelling van de verschillende werkgroepen.
- 10.13 De Private Partijen hebben het FSI gevraagd om onafhankelijk projectmanagement en inhoudelijke begeleiding (hierna: het ‘Projectmanagement’) te leveren dat de Stuurgroep ondersteunt en de Werkgroepen en projecten die (deels) voortkomen uit afspraken op basis van dit Convenant coördineert. De activiteiten van het Projectmanagement en de wederzijdse verplichtingen van de Private Partijen en het FSI hiervoor zijn in de afzonderlijke Dienstverleningsovereenkomst tussen de Private Partijen en het FSI vastgelegd.

Monitoring

- 10.14 Om van elkaar te kunnen leren en in gezamenlijkheid te zoeken naar (efficiënte(re)) oplossingen voor problemen waar de Partijen in de uitvoering tegenaan lopen, spreken de Partijen af om jaarlijks in een vertrouwelijke setting informatie met elkaar te delen over de geboekte voortgang van de afgesproken activiteiten in dit Convenant.
- 10.15 Namens de Partijen zal de Stuurgroep de voortgang die de Partijen boeken met de uitvoering van de afgesproken activiteiten evalueren, naar redelijkheid en billijkheid. De Stuurgroep zal over haar bevindingen, in de vorm van een jaarlijks voortgangsverslag, de Partijen in de Algemene Vergadering vertrouwelijk informeren over de voortgang. Het jaarlijkse voortgangsverslag

dat de Stuurgroep – ondersteund door het Projectmanagement – opstelt, zal steeds in het eerste kwartaal van ieder jaar van de looptijd van het Convenant aan alle Partijen worden gezonden, de eerste keer een jaar na inwerkingtreding van het Convenant. In het laatste jaar van de looptijd van het Convenant zal de Stuurgroep het jaarlijks voortgangsverslag in het vierde kwartaal van het jaar aan alle Partijen doen toekomen.

- 10.16 De Stuurgroep baseert het jaarlijkse voortgangsverslag op de gegevens die elke Partij en elke werkgroep hiervoor jaarlijks, via het Projectmanagement, aandraagt en verwerkt. De Partijen en Werkgroepen zullen deze gegevens jaarlijks verstrekken aan het Projectmanagement in het vierde kwartaal van ieder jaar van de looptijd van het Convenant.
- 10.17 De verslaglegging van de Partijen heeft in ieder geval betrekking op de stand van zaken en voortgang van de uitvoering van de afspraken die een Partij in het Convenant is aangegaan.
- 10.18 Wat betreft de stand van zaken van het commitment dat de bedrijven aangaan om due diligence uit te voeren zal een op het vlak van due diligence deskundig persoon in opdracht van de Stuurgroep, in dienst van het Projectmanagement jaarlijks met ieder deelnemend bedrijf een gestructureerd interview houden. De vragen in bijlage III zullen daarbij het uitgangspunt zijn.² Het interview dient een betrouwbaar beeld op te leveren van de stand van zaken en van de voortgang van de invoering van het proces van due diligence in de bedrijfsvoering van het desbetreffende bedrijf. Het Projectmanagement legt per bedrijf het gestructureerd interview vast in een zakelijk verslag. Indien het Projectmanagement dit nodig acht voor het verkrijgen van het betrouwbare beeld kan het aanvullende vragen stellen aan het bedrijf.
- 10.19 De bedrijven zorgen ervoor dat zij bij het verstrekken van de voortgangsinformatie aangeven welke delen van de informatie mogelijk gekwalificeerd moeten worden als bedrijfs- of concurrentiegevoelige informatie.
- 10.20 Het interviewmoment dient tevens als gelegenheid voor de bedrijven om met het Projectmanagement van gedachten te wisselen over te zetten stappen. Voor zover dat niet in strijd is met zijn onafhankelijke rol bij de monitoring, kan het Projectmanagement daarbij een adviserende rol vervullen.
- 10.21 Het Projectmanagement zorgt dat het voldoende kennis op het gebied van de OESO-richtlijnen en het doen van due diligence heeft en/of (extern) organi-

---

² Het gaat hier om procesmonitoring. Wat het antwoord op de vragen letterlijk is, wordt in de monitoring niet geregistreerd. Wel dient te worden beoordeeld of de strekking van het antwoord (de soort gegevens waarover het bedrijf beschikt, de wijze waarop het het due diligence proces actief toepast en de aantoonbaar in werking zijnde proceselementen van het due diligence systeem) in het licht van de in de context van het bedrijf vereiste due diligence adequaat is.

seert om op een gedegen manier de interviews te doen en de ondersteuning te bieden.

- 10.22 Wanneer uit de interviews blijkt dat meerdere individuele bedrijven soortgelijke belemmeringen ervaren bij de invoering van due diligence, maakt het Projectmanagement daarvan melding aan de Stuurgroep.
- 10.23 De Stuurgroep beziet vervolgens of met gezamenlijke inspanningen van Partijen belemmeringen kunnen worden weggenomen of verminderd. De Stuurgroep kan op basis hiervan in het werkplan een voorstel doen voor de jaarlijkse agendasetting voor de gezamenlijke thematische aanpak/projecten.
- 10.24 Indien een bedrijf, blijkens de monitoring, nauwelijks tot geen voortgang boekt met de implementatie van zijn due diligence proces, geen opvolging geeft aan onderbouwde relevante suggesties en adviezen van andere Partijen voor maatregelen die kunnen leiden tot het wegnemen (of verminderen) van (risico's) op negatieve effecten, zoals de in de sector mapping geïdentificeerde concrete handelingsperspectieven, en/of niet actief deelneemt aan een voor hem relevant (onderdeel van een) gezamenlijk project, kan de Stuurgroep van het desbetreffende bedrijf verlangen dat het de redenen daarvoor uitlegt aan de andere Partijen.
- 10.25 Het Projectmanagement zal eventuele concurrentiegevoelige informatie die van bedrijven, vertegenwoordigende organisaties of de veiling is ontvangen, strikt vertrouwelijk behandelen. Bedrijfsgevoelige informatie die door individuele bedrijven wordt aangeleverd, zal niet worden gedeeld met enige vertegenwoordiger van enig ander bedrijf en dus geen enkele Partij of Steunbetuiger zal deze bedrijfsgevoelige informatie ontvangen. Het bedrijf in kwestie bepaalt welke informatie als bedrijfsgevoelig wordt aangemerkt en geeft dit aan bij het Projectmanagement. Het Projectmanagement zal eventuele bedrijfsgevoelige informatie aggregeren en anonimiseren zodat deze geaggregeerde en/of geanonimiseerde informatie, onder meer via het jaarlijks voortgangsverslag, kan worden gedeeld. Om een zorgvuldige omgang met bedrijfsgevoelige informatie te waarborgen tekenen Partijen en het Projectmanagement/FSI een afzonderlijk vertrouwelijkheidsprotocol waarin de omgang met concurrentiegevoelige informatie nader is uitgewerkt. Partijen dragen er verder zorg voor dat concurrentiegevoelige en/of privacy gevoelige informatie uitsluitend wordt gedeeld voor zover dit in overeenstemming is met de relevante internationale en nationale wettelijke kaders. Met betrekking tot de uitwisselingen van informatie geldt voor de Overheid dat zij de in het kader van (de uitvoering van) dit Convenant uitgewisselde dan wel uit te wisselen informatie in beginsel geheim zal houden

en deze geheel noch gedeeltelijk aan enige derde bekend zal maken, behoudens voor zover een verplichting tot openbaarmaking voortvloeit uit de wet, een rechterlijke uitspraak of dit Convenant.

- 10.26 Het Projectmanagement ondersteunt de Stuurgroep bij het opstellen van het jaarlijkse voortgangsverslag. Het Projectmanagement stelt onder de verantwoordelijkheid van de Stuurgroep en op basis van de door de Partijen en Werkgroepen verstrekte informatie het concept van het jaarlijkse voortgangsverslag op.
- 10.27 Het Projectmanagement doet het concept van het jaarlijkse voortgangsverslag in het vierde kwartaal van ieder jaar van de looptijd van het Convenant aan de Stuurgroep toekomen. De Stuurgroep stelt het definitief jaarlijkse voortgangsverslag op.
- 10.28 Op basis van het definitieve voortgangsverslag zullen Partijen, via de Algemene Vergadering, jaarlijks evalueren of de geboekte voortgang op alle aspecten van het Convenant bevredigend is en identificeren zij mogelijke volgende stappen. Conform artikel 10.15 bereidt de Stuurgroep deze evaluatie voor door onder meer, waar opportuun, voorstellen te presenteren.
- 10.29 In het kader van transparantie en communicatie over de gemaakte voortgang van het Convenant zal de Stuurgroep een, waar nodig, geanonimiseerde en geaggregeerde samenvatting van het jaarlijkse voortgangsverslag extern publiceren (inclusief aanbevelingen) in het eerste kwartaal van ieder jaar van de looptijd van het Convenant, de eerste keer een jaar na inwerkingtreding van het Convenant. In het laatste jaar van de looptijd van het Convenant zal de Stuurgroep de samenvatting van het jaarlijkse voortgangsverslag in het vierde kwartaal van dat jaar publiceren.

Geschillenbeslechting

- 10.30 Indien er sprake is van een geschil tussen een Partij en een andere Partij in verband met de vervulling van de in dit Convenant vastgelegde verplichtingen, zullen de Partijen die betrokken zijn bij een dergelijk geschil in eerste instantie trachten dit geschil onderling in der minne op te lossen.
- 10.31 Als deze Partijen er niet in slagen tot een vergelijk te komen, kan het geschil worden voorgelegd aan de Stuurgroep. De Geschilpartijen dienen de informatie te leveren die voor een adequate beoordeling van het geschil nodig is. De Stuurgroep zoekt een oplossing voor het geschil en biedt de bij het geschil betrokken Partijen de gelegenheid om hun zienswijzen te geven. De Stuurgroep kan daartoe aan een Partij die bij het geschil betrokken is, op verzoek van die Partij, toestaan om zich te laten bijstaan door een derde, of door een andere Partij.

- 10.32 Indien na twee maanden nadat het geschil aan de Stuurgroep is voorgelegd geen oplossing is gevonden, komt de Stuurgroep met een advies gericht aan de bij het geschil betrokken Partijen. Voor zover het geschil het tekortschieten van de nakoming van de verplichtingen van een Partij uit hoofde van dit Convenant betreft, kan de Stuurgroep in haar advies deze Partij aanmanen om binnen een termijn van drie maanden alsnog de verplichtingen na te komen tenzij de Partij besluit om het Convenant op te zeggen. De Stuurgroep zal dit advies met motivatie mededelen aan de Partijen waartussen het geschil is ontstaan. Het advies van de Stuurgroep is bindend voor deze Partijen.
- 10.33 Indien de Partij na het verstrijken van de in artikel 10.32 genoemde termijn aan het advies geen gevolg geeft, zal de Stuurgroep de overige Partijen verzoeken om het Convenant jegens de tekortschietende Partij op te zeggen. Bij instemming van drievierde meerderheid van Partijen zal de Stuurgroep aan de tekortschietende Partij mededelen dat het Convenant jegens haar wordt opgezegd door de overige Partijen en zij geen rechten meer kan ontleen aan dit Convenant.

Financiering

- 10.34 De financiering van dit Convenant is gebaseerd op een begroting die door de Private Partijen is overeengekomen.
- 10.35 Voor de kosten van projecten wordt door Partijen additioneel financiering georganiseerd. De werkgroepen stellen een projectvoorstel inclusief financieringsvoorstel op. Dit voorstel wordt voorgelegd aan de Stuurgroep. De Stuurgroep legt dit voorstel met een advies voor aan de Algemene Vergadering. De Algemene Vergadering besluit over de voortgang van het project. Over de wijze van financiering op basis van de beschikbare middelen wordt besloten door de Private Partijen in de Algemene Vergadering.
- 10.36 Voor een financiële bijdrage van de Overheid geldt dat deze alleen beschikbaar kan worden gesteld in overeenstemming met de relevante wettelijke kaders en in overeenstemming met het Unierecht, in het bijzonder de mededingingsregels.

11 Slotbepalingen

- 11.1 Dit Convenant treedt in werking nadat het door alle Partijen is ondertekend.
- 11.2 Dit Convenant heeft een looptijd van drie jaar, ingaande op 1 september 2019.
- 11.3 In het derde jaar van de looptijd van het Convenant spreken Partijen in de eerste Algemene Vergadering van Partijen (zie artikel 10.2) over hun bereidheid om het Convenant, al dan niet in gewijzigde vorm, met aangepaste doelstellingen en/of nieuwe partijen, te verlengen met één of meerdere jaren. De Partijen die daartoe bereid zijn, kunnen daartoe alsdan besluiten.
- 11.4 Binnen twee maanden na ondertekening van het Convenant wordt de zakelijke inhoud daarvan gepubliceerd in de Staatscourant. In de Staatscourant wordt tevens medegedeeld waar de tekst van het Convenant is op te vragen.
- 11.5 Het Convenant staat open voor toetreding door nieuwe partijen. Daarnaast kunnen andere organisaties steun betuigen door de doelstellingen van het Convenant te onderschrijven en daarbij aan te geven dat zij bereid zijn een gepaste bijdrage te leveren aan het realiseren van de doelstellingen. De Stuurgroep beslist over toetreding na overleg met het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Een toetredende partij dient de verplichtingen die voor haar uit het Convenant voortvloeien te aanvaarden.
- 11.6 Partijen komen overeen dat dit Convenant niet in rechte afdwingbaar is en dat geschillen over de uitvoering van dit Convenant in overeenstemming met het mechanisme voor geschillenbeslechting van dit Convenant zoals opgenomen in artikel 10.30 tot en met 10.33 kunnen worden voorgelegd.
- 11.7 In geval van informatie over enigerlei (vermeende) betrokkenheid van een Private Partij bij ongewenste maatschappelijke effecten in hun productie- of toeleveringsketen, mogen de Private Partijen erop rekenen dat deze informatie niet onmiddellijk publiek wordt gemaakt. Elke bevinding van een Partij die specifiek in verband staat met een andere Partij betrokken bij dit Convenant zal in het kader van ‘hoor en wederhoor’, alvorens te worden gepubliceerd, met die betreffende andere Partij worden gedeeld. De andere Partij heeft ten minste twee weken om te reageren en aan te geven hoe de eventuele misstand aangepakt zal worden. Mocht de Partij die de bevindingen deed van mening zijn dat deze aanpak niet volstaat en toch over willen gaan tot publicatie, dan zal deze de inhoud van deze reactie op gepaste wijze vermelden bij eventuele publicatie.
- 11.8 Een Partij kan haar verbintenis met dit Convenant beëindigen, onder opgaaf van reden voor de opzegging en met inachtneming van een opzegtermijn van drie maanden, door kennisgeving daarvan aan de Stuurgroep. Al haar in dit

Convenant vervatte verplichtingen zullen na afloop van de opzegtermijn niet langer gelden. Voor zover de opzegging de uitvoering van het Convenant voor de overige Partijen niet verhindert, blijft het Convenant volledig van kracht en onverkort van toepassing voor de overige Partijen.

- 11.9 Alle informatie die door Partijen in vertrouwelijkheid gedeeld is gedurende de looptijd van het Convenant en in verband met de uitvoering van het Convenant, zal na de looptijd van het Convenant en/of wanneer een Partij haar verbintenis aan het Convenant heeft opgezegd blijvend vertrouwelijk worden behandeld. Met betrekking tot deze informatie geldt voor de Overheid dat zij deze informatie in beginsel blijvend vertrouwelijk zal behandelen en deze geheel noch gedeeltelijk aan enige derde bekend zal maken, behoudens voor zover een verplichting tot openbaarmaking voortvloeit uit de wet, een verdrag, een rechterlijke uitspraak of dit Convenant.
- 11.10 De volgende bij dit Convenant behorende bijlagen maken onderdeel uit van dit Convenant:
- Bijlage I Samenhang due diligence, sector mapping en thematische aanpak
  - Bijlage II Due diligence
  - Bijlage III Essentiële vragen due diligence
  - Bijlage IV Beschrijving aantal thema's
  - Bijlage V Floriculture Sustainability Initiative (FSI)
  - Bijlage VI Totstandkoming convenant

Ondertekend in Naaldwijk op 2 juli 2019

Bijlagen

Samenhang due diligence, sector mapping en thematische aanpak

Elk individueel bedrijf doet due diligence (artikel. 3.4). De individuele risicoanalyse zal uitwijzen welke risico's (thema's) er voor dat bedrijf zijn. Dit is niet beperkt tot de genoemde prioritaire thema's. Gezien de gezamenlijke dialoog die Partijen in aanloop naar het Convenant hebben gevoerd, is het wel aannemelijk dat de prioritaire thema's (in meer of mindere mate) in de risicoanalyse van een bedrijf zullen terugkomen.

- De individuele due diligence van een bedrijf kan input opleveren voor de gezamenlijke sector mapping (artikel 4.4 en 4.6).

Partijen voeren gezamenlijk een sectorale risicoanalyse (sector mapping) uit (artikel 4.1). De gezamenlijke risicoanalyse zal inzicht geven welke risico's er voor de bedrijven actief in de sierteeltsector zijn. Gezien de gezamenlijke dialoog is het aannemelijk dat de zeven geïdentificeerde prioritaire thema's in de risicoanalyse terugkomen, maar hoeft zich daartoe niet beperken.

- De gezamenlijke sector mapping is bedoeld als informatiebron voor de due diligence van individuele bedrijven en om concrete handelingsperspectieven voor bedrijven te identificeren (artikel 4.3, eerste punt). De thema's voor de concrete handelingsperspectieven volgen uit de gezamenlijke sector mapping (en beperken zich dus niet tot de thema's die partijen nu kiezen om mee te starten voor de gezamenlijk thematische initiatieven/projecten, zie hierna).
- De gezamenlijke sector mapping is ook bedoeld om Partijen te helpen bij het prioriteren van thema's voor een gezamenlijke aanpak (artikel 4.3, tweede punt).

Partijen ontwikkelen gezamenlijk thematische initiatieven/projecten om te identificeren wat Geledingen/Partijen gezamenlijk kunnen doen om (risico's op) negatieve effecten op thema's tegen te gaan en om daar concreet uitvoering aan te geven (artikel 5.1 t/m 5.6).

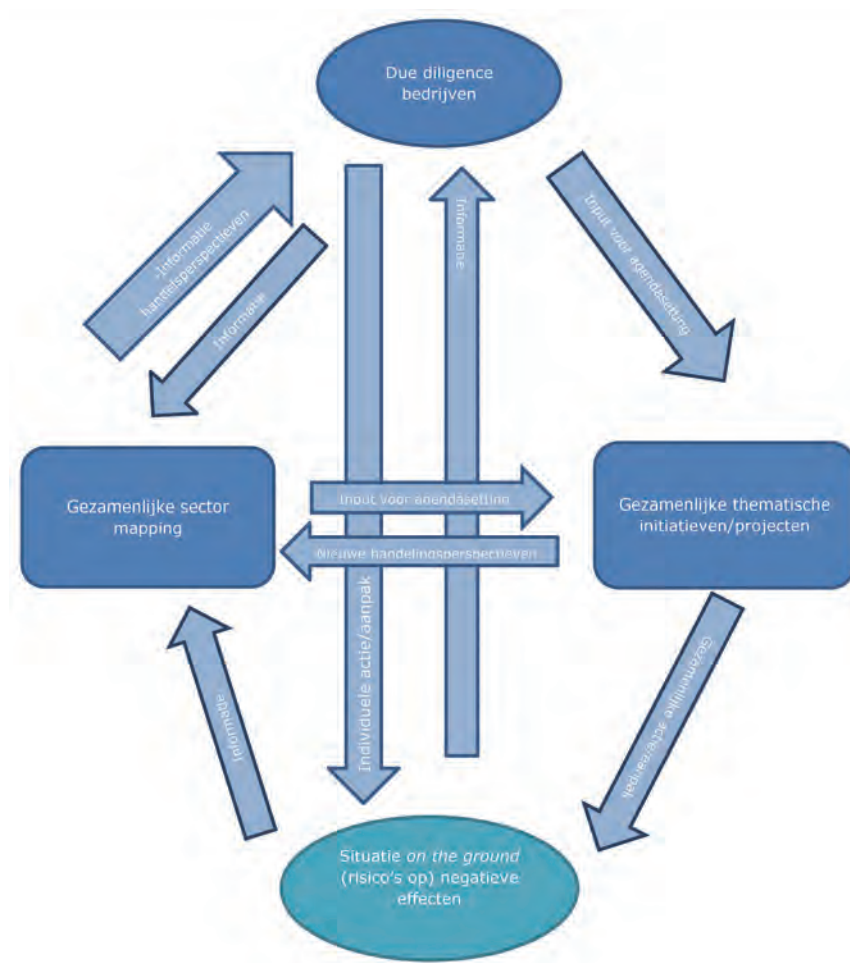
Partijen concluderen dat zij ten aanzien van deze gezamenlijke thematische initiatieven/projecten niet op alle zeven prioritaire thema's tegelijkertijd concrete activiteiten kunnen afspreken en dus keuzes moeten maken. Deze keuze ziet expliciet op de gezamenlijke thematische initiatieven/projecten en staat los van de scope van de thema's waarop de due diligence van individuele bedrijven en de gezamenlijke sector mapping zal zien (zie hiervoor). Bij de jaarlijkse agendasetting bekijken

Partijen wat voor de overige in overweging 1.6 genoemde thema's de mogelijkheden zijn om die gezamenlijk thematisch op te pakken.

- De individuele due diligence en de gezamenlijke sector mapping kunnen input opleveren voor de jaarlijkse agendasetting van de gezamenlijke thematische initiatieven (artikel 5.4).

Onderstaande figuur is een grafische weergave van de samenhang tussen individuele due diligence, gezamenlijke sector mapping en gezamenlijke thematische aanpak.

Samenhang tussen individuele due diligence, gezamenlijke sector mapping en gezamenlijke thematische aanpak.

Due diligence

Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen vereist ‘due diligence’, ook wel IMVO-risicomanagement genoemd. De UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP’s) en de OESO-Richtlijnen schrijven voor dat bedrijven die zelf of via hun productie- of toeleveringsketen internationaal zaken doen ‘due diligence’ toepassen. De Engelse term due diligence betekent letterlijk ‘gepaste zorgvuldigheid’.

Een wezenlijk verschil tussen risicomanagement zoals veel bedrijven dat kennen en due diligence is dat due diligence plaatsvindt vanuit het perspectief van mogelijk gedupeerden en niet primair vanuit het bedrijfsbelang.¹ Voorbeelden van mogelijk gedupeerden zijn werknemers in de eigen onderneming of op productielocaties en lokale gemeenschappen.

Due diligence op het vlak van MVO is een continu proces waarin bedrijven de daadwerkelijke en mogelijke negatieve effecten van de eigen onderneming of van hun zakelijke relaties in de productie- of toeleveringsketen identificeren, voorkomen en verminderen en verantwoording afleggen over hoe zij omgaan met de geïdentificeerde (risico’s op) negatieve effecten.

Met negatieve effecten in de productie- of toeleveringsketen wordt bedoeld op kwesties als kinderarbeid, uitbuiting van werknemers, schade aan het milieu of mishandeling van dieren die via internationale toelevering in verband staat met productie en dienstverlening in Nederland.

Voor bedrijven is het ten eerste van belang om te bepalen waar in de eigen bedrijfsvoering of in de productie- of toeleveringsketen negatieve effecten voor belanghebbenden kunnen bestaan. Het is vervolgens van belang de geïdentificeerde (risico’s op) negatieve effecten te verifiëren bij interne en externe belanghebbenden (stakeholders).

Ten tweede is het van belang om te bepalen wat aan te pakken. Wanneer niet alles tegelijkertijd kan worden aangepakt, moet er geprioriteerd worden. Bedrijven zouden zich dan in eerste instantie moeten richten op het voorkomen en verminderen van de ernstigste gevolgen of die gevolgen die bij later ingrijpen onomkeerbaar

¹ Zie NEN Praktijkrichtlijn NPR9036 MVO - Handleiding voor de integratie van due diligence in bestaande risicomanagementsystemen, <https://www.nen.nl/NEN-Shop/Norm/NPR-90362015-en.htm>

zouden worden. De ernst van de risico's en mate van de waarschijnlijkheid waarmee zij zich voordoen, zijn daarbij belangrijke criteria.

Vervolgens kan het bedrijf nagaan hoe het de (risico's op) negatieve effecten in volgorde van prioriteit kan voorkomen en verminderen. Waar de invloed (*leverage*) van het bedrijf op het voorkomen en verminderen van een negatief effect groot is, heeft het bedrijf meer directe mogelijkheden om risico's te beperken, in samenspraak met belanghebbenden (*stakeholders*).

De UNGP's en de OESO-richtlijnen onderscheiden verschillende manieren waarop bedrijven betrokken kunnen zijn bij negatieve effecten. Deze verschillen zijn van belang vanwege de vraag welke handeling van het bedrijf mag worden verwacht om de inbreuk op te heffen of te voorkomen, en welke rol er wordt verwacht ten aanzien van herstel en/of verhaal (zie schema hieronder).

Schema betrokkenheid bij risico's

Het schema is opgenomen met toestemming van Shift Project Ltd en is geen officiële vertaling van de UNGPs.

Indien een bedrijf zelf de oorzaak is van schade in zijn productie- of toeleveringsketen of daaraan heeft bijgedragen, dan dient het bedrijf herstel en compensatie te bieden. Als het bedrijf de schade weliswaar niet heeft veroorzaakt of daaraan heeft bijgedragen, maar er wel sprake is van 'directe betrokkenheid' bij handelingen die tot schade hebben geleid, dan dient het bedrijf zich in te spannen om andere verantwoordelijke partijen tot herstel en compensatie te bewegen en/of zelf bij te dragen aan herstel of compensatie.

Vaak zijn bedrijven geneigd om alleen (risico's op) negatieve effecten aan te pakken die binnen hun invloedssfeer liggen. Maar ook als er sprake is van een beperkte invloed en bij complexe problemen verder in de productie- of toeleveringsketen zijn er vaak mogelijkheden om deze invloed via samenwerking met anderen (bijvoorbeeld via gezamenlijke projecten met andere bedrijven of via een multistakeholderinitiatief zoals het Convenant Sierteelt) te vergroten. Creatief nadenken hierover met andere betrokken bedrijven en belanghebbenden kan nieuwe inzichten en ideeën opleveren.

Het is van belang dat het bedrijf de effectiviteit van de ondernomen acties monitort. Een bijkomend positief effect van due diligence is dat een beter inzicht in de eigen bedrijfsprocessen en productie- of toeleveringsketen ook kansen in beeld brengt, die benut kunnen worden om bijvoorbeeld kwalitatief betere producten te fabriceren, productieprocessen efficiënter te maken en reputatievoordelen te benutten.

Essentiële vragen due diligence

Onderstaande vragenlijst op basis van de OESO-richtlijnen en UNGP's is een hulpmiddel voor bedrijven om due diligence uit te voeren. Het betreft een lijst met vragen die een bedrijf voor zichzelf redelijkerwijs dient te kunnen beantwoorden om risico's adequaat te kunnen identificeren, voorkomen en verminderen.

1. Heeft het bedrijf voor zichzelf (de medewerkers), voor zijn klanten, toeleveranciers en andere belanghebbenden in zijn productieketen geformuleerd en gecommuniceerd wat, mede op basis van de OESO-richtlijnen, de eigen uitgangspunten zijn voor internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen?
2. Hoe zijn deze uitgangspunten en de noodzaak om zorgvuldig IMVO-risicomanagement te kunnen doen geïntegreerd in de organisatie van het bedrijf en de manier waarop het bedrijf omgaat met leveranciers, afnemers (klanten) en belanghebbenden in de productieketen?
3. Heeft het bedrijf, mede via publieke bronnen, en via (lokale) stakeholders inzicht in de volgende gegevens?
  - a. de gebruikte grondstoffen in zijn producten en de mogelijk negatieve effecten van de voortbrenging (bijvoorbeeld energie- of watergebruik, of slechte arbeidsomstandigheden of kinderarbeid bij teelt, kweek, groei, pluk) of het gebruik van deze grondstoffen.
  - b. de landen/regio's waar zijn producten worden geproduceerd, of waar zijn grondstoffen vandaan komen. En de maatschappelijke risico's/problematiek (bijvoorbeeld corruptie, kinderarbeid) in die landen waarbij het bedrijf via het importeren van producten en grondstoffen betrokken kan raken (= mogelijke negatieve effecten).
  - c. de leveranciers ('ken (de leverancier van) je leverancier). Per land: om welke (grondstof)leveranciers gaat het (naw-gegevens) en hoeveel wordt daar (rechtstreeks of indirect) betrokken.
  - d. de eventuele negatieve (gezondheids)effecten van de door het bedrijf voortgebrachte producten in de gebruiksfase (bij de consument).
4. Kan het bedrijf met behulp van deze gegevens aangeven met welke (mogelijke) negatieve effecten het via zijn productieketen daadwerkelijk in verband staat? Gaat dit om 'veroorzaken', 'bijdragen aan', of 'indirect verbonden zijn met'? Wat zijn de bevindingen van de risicoanalyse, specifiek ten aanzien van risico's op het vlak van:
  - leefbaar loon
  - vrouwenrechten (inclusief het bestrijden van *sexual harassment*)
  - gezondheid en veiligheid bij blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen

- landrechten
  - klimaatverandering
  - watergebruik en
  - milieu-impact gebruik gewasbeschermingsmiddelen.
5. Kan het bedrijf goed uitleggen hoe het ten aanzien van de geïnventariseerde risico's tot een prioritering is gekomen, aan de hand van vragen:
    - a. Hoe groot is de kans op een negatief effect?
    - b. Hoe ernstig is dat effect, in termen van de omvang, het aantal mensen dat het betreft en de mogelijke onomkeerbaarheid van de gevolgen?
  6. Welke maatregelen gaat het bedrijf nemen, met name ten aanzien van één of meer van de risico's die op basis van bovenstaande werkwijze is of zijn geprioriteerd? Onder meer:
    - a. Kan het bedrijf aangeven hoe zijn maatregelen zullen leiden tot het weg nemen (of verminderen) van de negatieve effecten?
    - b. Heeft het bedrijf door convenantspartijen gegeven adviezen opgevolgd? Zo nee, kan het bedrijf uitleggen waarom niet?
    - c. Wanneer de convenantspartijen op dit risico een gezamenlijk project hebben opgezet, participeert het bedrijf daar dan in? Zo nee, kan het bedrijf uitleggen waarom niet?
    - d. Wanneer concrete omstandigheden voor een individueel bedrijf een belemmering vormen om (tijdelijk) de gepaste maatregelen tegen een geïdentificeerd negatief effect in zijn keten te kunnen nemen, kan het bedrijf dat dan goed en transparant motiveren?
  7. Heeft het bedrijf zich op de betreffende risico's (ambitieuze) doelstellingen voor verbetering gesteld? Worden deze gemonitord en betrokken bij de beleidsbeslissingen van het bedrijf?
  8. Hoe zorgt het bedrijf ervoor dat sprake is van een continu verbeterproces? Onder meer: worden de resultaten van de maatregelen geverifieerd; wordt de aanpak aangepast, indien nodig op basis van de uitkomsten van de verificatie; is er sprake van periodieke herijking van de risicoanalyse?
  9. Op welke wijze is het bedrijf ontvankelijk voor klachten van gedupeerden uit zijn productieketen en/of bevordert het toegang voor gedupeerden tot klachtenmechanismen elders in de keten?
  10. In hoeverre is het bedrijf transparant naar het publiek over het uitgevoerde IMVO-ricicomagement (inclusief aanpak van risico's)?
  11. Tegen welke lastige dingen is het bedrijf aangelopen bij het inrichten en uitvoeren van het due diligenceproces, en welke problemen is het in dat due diligenceproces in de keten tegengekomen, die het, met het oog op het vinden van een gezamenlijke oplossing, zou willen delen met de convenantspartijen?

Beschrijving aantal thema's

Vrouwenrechten

- Partijen onderkennen dat het versterken van de positie van vrouwen cruciaal is voor het verduurzamen van de sierteeltsector en bovendien positieve effecten heeft op het tegengaan van IMVO-risico's (bijvoorbeeld geweld tegen vrouwen).
- Partijen vinden de aanwezigheid van goed functionerende *gender committees*, *gender sensitive workplace policies* en *female leadership policies* (inclusief *sexual harassment policies* en *female leadership policies*) van groot belang.
- Partijen zien de FSI-aanpak op gendergelijkheid en versterking van de positie van vrouwen als een goede basis om op voort te bouwen. Partijen hebben waardering voor het bestaande werk van onder meer BSR/Her+Project en Hivos in Kenia, Ethiopië en Uganda en Asocolflores in Colombia, en het project 'Empowering the source' in Ethiopië, zoals geformuleerd in de FSI Working Group on Gender. Partijen overwegen dat vergelijkbare projecten mogelijk kunnen worden opgezet in andere landen.

Landrechten

- Schending van landrechten is een sector-overstijgend thema, waarover nog relatief weinig bekend is in de sierteeltsector. Partijen erkennen het belang van gepaste zorgvuldigheid met betrekking tot landrechten om verantwoorde investeringen en werkpraktijken in de sierteeltsector te garanderen.
- Partijen erkennen het nut van een kennissessie met experts op het gebied van landrechten, opdat Partijen meer kennis vergaren over dit thema en gezamenlijk kunnen verkennen wat de mogelijke handelingsperspectieven zijn om schending van landrechten binnen de sierteeltsector te voorkomen.

Klimaat

- De Private Partijen onderschrijven het belang van het behalen van de doelstellingen van het Akkoord van Parijs en zetten zich, individueel, of vooralsnog in ander verband dan dit Convenant, in om tenminste hun evenredige bijdrage daaraan te leveren.
- De Private Partijen onderkennen dat hiervoor inzicht nodig is in de (omvang van) de effecten die de sierteeltsector heeft op het klimaat. De Private Partijen zien het belang van (het ontwikkelen van) een objectieve en betrouwbare (reken)methodiek om, startend met een nulmeting, de ontwikkeling van het energieverbruik en de CO₂-emissies in de keten inzichtelijk maakt.
- De Private Partijen onderkennen dat naast een methodiek ook een plan van aanpak van belang is voor concrete handelingsperspectieven voor bedrijven om een

geïdentificeerde taakstelling te verwezenlijken en voor de wijze waarop andere Partijen daaraan kunnen bijdragen. Onderdeel daarvan kan in ieder geval zijn het gezamenlijk in gesprek gaan met (lokale) overheden in alle relevante landen over de manier waarop het Overheidsinstrumentarium wordt ingezet zodanig dat klimaatvriendelijke teeltsystemen (of onderdelen daarvan) ook economisch aantrekkelijker worden.

Verantwoord watergebruik

- Partijen erkennen het belang van verantwoord watergebruik ('in harmonie met de omgeving') bij alle teelten en geografische locaties. Het is cruciaal om de waterkwaliteit (van afvalwater) te verbeteren en om, met name waar waterschaarste heerst of dreigt, ook het watergebruik te reduceren. Dit om ervoor te zorgen dat de productie van sierteeltgewassen niet leidt tot een lagere kwaliteit van leven van mensen die in de buurt van productielocaties leven. Dit vergt een lokale/regionale bewustwording en aanpak.
- Partijen onderkennen het belang van het gezamenlijk ontwikkelen van concrete handelingsperspectieven op beide onderwerpen – reductie van waterverbruik en verbetering van waterkwaliteit – en de risico's die er zijn bij afwezigheid daarvan. Indien Partijen constateren dat zijzelf hiervoor niet beschikken over de relevante kennis en kunde, achten zij het waardevol en nuttig om gezamenlijk op zoek te gaan naar deze relevante kennis en expertise bij derden.

Floriculture Sustainability Initiative (FSI)

Het marktgedreven Floriculture Sustainability Initiative (FSI) is in 2013 opgericht als internationaal multistakeholderplatform. Het FSI omvat de keten van de sierteeltsector, van productie, veiling, groothandel tot retail. Het FSI is opgericht om gezamenlijk te werken aan de verduurzaming van de internationale sierteeltsector. Het FSI streeft ernaar dat 90 procent van de door FSI-leden in 2020 internationaal verhandelde bloemen en planten duurzaam is geproduceerd en verhandeld.

Kerninstrument is het door het FSI ontwikkelde 'Equivalency Tool'. Met de Equivalency Tool beoogt het FSI de transparantie en vergelijkbaarheid van duurzaamheidslabels en -schema's in de sierteeltsector te vergroten. Daarnaast helpt de Equivalency Tool een oordeel te vormen over de mate van duurzaamheid van deze labels en schema's. In de FSI Equivalency Tool worden in de zogenoemde 'Basket of Standards' standaarden opgenomen die (ten minste) voldoen aan de milieu en/of sociale normen uit de GLOBALG.A.P. respectievelijk Global Social Compliance Program. FSI-leden gebruiken de Basket of Standards voor het identificeren van duurzaam geproduceerde producten en voor het meten van hun voortgang richting het bereiken van hun doelstelling (90 procent van de verhandelde bloemen en potplanten zijn duurzaam geproduceerd in 2020). De FSI Equivalency Tool en de Basket of Standards zijn niet statisch en worden, indien nodig, aangepast.

In FSI-verband wordt de dialoog gevoerd met schema-eigenaren om te komen tot verbeteringen van standaarden, controles en (audit)systemen. Parallel aan het traject waarin certificering een belangrijke rol speelt besteden FSI-leden – via aanvullende projecten, best practices en innovaties – ook actief aandacht aan de meeste relevante milieu en sociale onderwerpen om gewenste verbeteringen en impact te bewerkstelligen.

Het FSI is een groeiend initiatief met nu circa 52 actieve organisaties en kent actieve deelname van bedrijven, vertegenwoordigende organisaties, non-gouvernementele organisaties, schema-eigenaren en andere relevante stakeholders.

Totstandkoming convenant

De onderhandelingen zijn gevoerd door brancheorganisaties, vakbond, maatschappelijke organisatie en de Rijksoverheid. De Sociaal-Economische Raad (SER) heeft het proces gefaciliteerd. Het proces is begeleid door een onafhankelijk voorzitter.

In de voorbereiding van het Convenant is met verschillende stakeholders gesproken: Chrysal, Duurzame Bloemisten, Koppert, Stichting Max Havelaar, Stichting MPS, Stichting Natuur & Milieu.

Leden

Plaatsvervangende leden

Voorzitter

Jeroen Oudheusden

Vertegenwoordigende organisaties

Geert van Oosterhout (Glastuinbouw Nederland)	Jean Aerts
Frank van der Heide (Tuinbranche Nederland)	Manon de Ruijter
Matthijs Mesken (Vereniging van Groothandelaren in Bloemkwekerijproducten)	Manon Velthuis

Bedrijven

Frans Kuipers (Afriflora)	Michel van den Bogaard
Leon Mol (Albert Heijn)	Nienke Weidema
Marcel Zandvliet (Dutch Flower Group)	Raimon Loman
Petra van der Goes (Dümmen Orange)	
Susanne van der Mark (FleuraMetz)	Nancy van Kleef
Esther Sonneveld (Flowertradeconsult)	Wiebe van der Veen
Stefanie Miltenburg (Royal Flora Holland)	Gijs Kok
Elise Wieringa (Royal Lemkes)	Marieke Kessels, Michiel de Haan
Koen Druijf (Waterdrinker)	Mariska Foppen

Vakbond

Sander Martins (FNV)	Vivian Vaessen
----------------------	----------------

Maatschappelijke organisatie

Kristina Ullrich (Hivos)	Caroline Wildeman
--------------------------	-------------------

Overheid

Kirsten Kossen (Ministerie van
Buitenlandse Zaken)

Vincent van den Berk (Ministerie
van Economische Zaken en Klimaat)

Secretariaat

Anneke François (SER)

Jan van Wijngaarden (SER)

Geert Klein Wolterink (SER)

IDH faciliteert het onafhankelijk voorzitterschap en de uitvoering van het
convenant.

Colofon

Uitgave

Sociaal-Economische Raad
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag

T 070 3499 525
E communicatie@ser.nl

www.ser.nl

Fotografie

Omslag: Hivos/Leonard Fäustle

Vormgeving en druk

2D3D, Den Haag (basisontwerp);
SER, afdeling Communicatie, Grafische vormgeving

© 2019, Sociaal-Economische Raad
Alle rechten voorbehouden
Overname van teksten is toegestaan onder bronvermelding.

SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag

T 070 3499 525
E communicatie@ser.nl

www.ser.nl
www.imvoconvenanten.nl

© 2019, Sociaal-Economische Raad